

Айырып айтыу

Владимир Путинни Ставропольда ОНФ-ни форумунда сёлешиуонден

Путин В.В.: ...Энди уа перинатал араланы юслеринден. Сиз бешиси ишлене турады дедигиз. Айхай да, мында, Россейни юг жанында, иш бир кесек созулады, алай а 13 ай асыры кепдю. Бек аздан, беш-жети ай болса керекди. **Тыйгычысыз, графике кёре ишлеген юг Россейде жалаңда бир регион барды – Къабар-**

ты-Малкъар. Алай анда да алыкъа иш кепдю, шёндю уа ала графикден таймай барадыла. Федерацияны юг жанында башха субъектлери уа, жарсыуға, ишлерин кечигип тамамларыкъдыла. Болсада ол жартылай къалмазлыгына ишекликим жокъду. Ол ахырына жетдирилмей къалмазлыгы баямды...

КЪАРАУ

Федерал министр кёрзенин жаратханды, айырмалылану саугъалазганды

Тюне РФ-ни МЧС-ини башчысы **Владимир Андреевич Пучков** Къабарты-Малкъарда от ёчюлтюучю-кътхарыуучу подразделенияланы ишлерин тинтир мурат бла келгенди. Аны бла бирге республикага РФ-ни Президентини СКФО-да толугу эркинликке келечиси **Сергей Меликов** да болганды. Къонакъла эмда КъМР-ни Баш-

терге хазырлыкъларын кёрзюгенди. Аэропортдагы къауумну тийишли техникасы эмда башха кереклери да бардыла. Ол санда вертолётла, самолётла да. Аэропортдан тинтиу бардыргъанла Вольный Ауулда 2-чи номерли от ёчюлтюучю-кътхарыуучу бөлүмге келгенди. Бу частьда къуллукъ этгенле, керек болса, Нальчикни къор-

рыкълы толтурурға хазыр болгъанларына эмда аланы бойсунуунда болгъан территорияда жашагъанлары къоркъуусузлыкъларын жалчытырға къолларындан келлигине тюшоннгенди эмда ыразылыкъларын билдиргенди. Владимир Пучков энчи составны эмда анда ишлегенлени социальный жаны бла болумларын да сурагъанды.

чысы **Юрий Коков** инспектор тинтиулерин Россейни МЧС-ини Шимал Кавказда регион арасыны Нальчик аэропортда болгъан аэромобиль къауумға къараудан башлагъандыла.

къуусузлугъун сакъларыкъдыла, алаңы да шёндюгу заманы излемлерине келишген от ёчюлтюучю-техника кереклери бардыла. Федерал министр, Къабарты-Малкъарны Башчысы эмда РФ-ни Президентини СКФО-да толугу эркинликке келечиси да бөлүмде болгъан техникага къарап чыкъгъанларындан сора анда къуллукъ этгенле кеслерини борчларын бет жа-

Андан сора от ёчюлтюучю-кътхарыуучу частыны дежурны къалаурунда къуллукъ этген бир къауум адамға саугъага РФ-ни МЧС-ини белгиси бла сагъатла бергенди. Алайда окуна Владимир Пучков Къабарты-Малкъарны от ёчюлтюучю кеп жылланы ишлеген, бусагъатда уа солудда болгъан ветеранла бла тюбешгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ОНОУЛАШУУ

Халкъ фронтну жыйылыуунда къыралны жашауунда артыкъда магъаналы жумушла сюзюлгенди

Федерал эмда регион экспертле, граждан активистле, толтуруучу властыны бла бизнесни келечилери – битеу да 800-ден аслам адам – Россейни жашауунда артыкъда магъаналы жумушланы сюзюлгенди.

Жолну бир квадрат метрине - 16 минг сом!

Битеуроссей халкъ фронтну Ставропольда бардырылгъан регионла аралы форумуна къатышханла «Харкюнлюк жашаууну халын» сюзген заманда, ОНФ былтыр битеу къыралда да «Жолланы качественларын бир кёрыйки!» деген чакъырыуу бла бардыргъан тинтиуени эсеплери бла шагъырей болгъандыла. Инспекциядан сора Россейни ышангылы жолларыны тизмеси жарашдырылгъанды. Анга 130 россейли шахар киргенди. Бек уллу 10 балл бек игилеге жетгенди.

Тизмеге кёре Россейни юг жанында жоллары бек осалгъа Махачкъала саналгъанды (112-чи жер, 4,59 балл). Аны ызындан Волгоград барады (89-чу жер, 5,5 балл). Ючюнчю жерни Астрахань алады (86-чы жер, 5,64 балл). Андан сора била барадыла: Дондагы Ростов (81-чи жер, 5,91 балл), Краснодар (69-чу жер, 6,23 балл), Элиста (58-чи жер, 6,36 балл), Нальчик (46-чы жер, 6,58 балл), Грозный (45-чи жер, 6,62 балл), Сочи (42-чи жер, 6,67 балл), Черкесск бла Владикавказ 6,69-шар балл алып, 38-чи эмда 39-чу жерлеге чыкъгъандыла. Назрань (34-чу жер, 6,8 балл), Пятигорск (16-чы жер, 7,07 балл), Майкоп (13-чу жер, 7,12 балл), Ставрополь (7-чи жер, 7,88 балл).

«Жолланы тап халгъа келтирүүе шахарланы администрацияларыны асламысы подрядчиклени къошмайдыла, деп белгилегенди тинтиуле бардыргъан къауумну башчысы, **Къырал Думаны депутаты Александр Васильев.** Андан сора да, тамамланган ишлени ала туруп окуна мардалагъа келишмеулюккел кечилип къаладыла. Алай бузукълукъларга инспекция Владикавказда, Грозныйде бла Назраньда шагъат болгъанды.

Сёз ючюн, Владикавказда Грузинская орамда биз асфальтны биринчи къатысы 2012 жылда салыннганын кёргенбиз, алай аны башы уа жабылмагъанлай къалгъанды. Ма ол эмда башха шартла бла байламлы официалыны сурамла жибергенбиз, энди не мадарла этиликлерине къарарыкъбыз.

«Халкъ экспертиза» деген арасыны келечиси **Евгения Осипова** жер бөлүу бла байламлы ише быллай кемчиликлени туура этгенди: тийишли инженер инфраструктураны жокълугу, жер участкаланы къоркъууу жерледе бөлүу, ол санда ток ызыланы топлеринде да. Аны бла байламлы «Халкъ экспертиза» деген ара юй топге бөлүнген жер къаллай болурға кереклисин шарт тохташдырырға керекди деп, алай къарайды.

ОНФ-ни Къарачай-Черкесде келечиси Андрей Гудимов а социальный болушлукъну юйюрге сабийлерини санына да къарамай сертификат халда берюню тюзге санагъанды. **ОНФ-ни инвалидлени ишлери жаны бла эксперти Александр Лысенко** билим берюню эмда социальный жумушланы таммаууна качественларына

«Биз Пятигорскда Малыгин атлы орамны жангыртууға бюджетден бир квадрат метр ючюн 16 минг сом къоратылгъанына эс бургъанбыз. Белгилесиче уа, Россейни юг жанындагы шахарлада жолланы иги кесегинде минг эмда эки минг сом бла чекленгенди, деп билдиргенди **Ставрополь крайда «Бузулгъан жолла» деген къымылдауу активисти Александр Божков.**

Экспертле да жол фондланы бюджет ахчалары къалай къоратылгъанларын билер амал болмагъанын белгилегенди. Ала башха жумушлагъа къоратылгъан кезиуле терк-терк тюбейдиле. Аны себепли, форумға къатышханланы оюмларына кёре, жамаутны келечилери подрядчикле тамамлагъан ишлени качественларын тинтирча онгла къуарға тийишлиди.

Врачла жетишмейдиле «Социальный тюзюк» деген майданда сёз социальный сфераны бла саулык сакълану юслеринден баргъанды. Ол санда сакъат сабийлени, уллу юйюрге жерле бөлүоно проблемалары кётюргенди. ОНФ-ни Президентини указлары къалай толтурулгъанларын тинтиуу бла кюрешген

ге унамай, азыкъ этедиле. Власть кесин танытыр ючюн къаллай бир ахча къоратханды «Жамаут бла власть: ачыкъ сёлешиу» деген майданда Россейни юг жанындагы субъектле 2014-2015 жылда бюджетни «СМИ» бөлүмюндөн къаллай бир ахча къоратханларына къаргъандыла. Экспертле ачыкълагъанларыча, Россейни Президентини Владимир Путинни къоранчланы азайтырға деген чакъырыууна жалаңда Волгоград областны бла Чечен Республиканы оюучулары къулак салгъандыла. Ставрополь, Краснодар крайла, Астрахань область а аны сансыз этип кюйгъандыла.

Тинтиуле кёрзюгенлерича, РФ-ни президентини регионлага басмагъа чыгъар ючюн, жойгъан ахчаларын азайтырға буйрукъ бергенден бери бюджетлерини «СМИ» деген бөлүмлеринде къоранчланы ма была къысхартхандыла: Волгоград область -79,4%, Чечен Республика -52,3%, Дагъыстан Республика -16,4%, Север Осетия-Алания Республика -14,6%. Ставрополь, Краснодар крайла бла Астрахань областла уа аланы бютюн кёбейтгенди -46,20,5 эмда 15,9 процентге. Саулай алгъанда, президентни буйругу чыкъгъандан бери къоранчла 13,9 процентге азайтылгъандыла.

«Социальный тюзюк» деген темагъа кёре бардырылгъан жыйылыуу экинчи кесегинде регионлада терк медицина болушлукъ берюу не халда болгъанына, Саулык сакълану министрствода «исси ыз» къалай ишлегенине къаралгъанды. Сёз дагында врачла азыкъ этгенлерини, медицина вузлагъа целевой наборну квоталары хайыргыламай къалгъанларыны юсонден да баргъанды. **ОНФ-ни Медицина жумушланы качественларын эмда ала бла жалчытуу халны тинтиуу жаны бла арасыны координатору, Къырал Думаны депутаты Николай Говорин** айтханга кёре, регионлада терк медицина болушлукъ берген станцияланы техника халлары бек осалдыла. Дагында врачлагъа асыры уллу ауурукъ жетгенден, иш хакълары да къыйынларына кёре төленгенден ала, бу сферада ишлер-

«Социальный тюзюк» деген майданда сёз социальный сфераны бла саулык сакълану юслеринден баргъанды. Ол санда сакъат сабийлени, уллу юйюрге жерле бөлүоно проблемалары кётюргенди. ОНФ-ни Президентини указлары къалай толтурулгъанларын тинтиуу бла кюрешген

жойгъан ахчаларын азайтырға буйрукъ бергенден бери бюджетлерини «СМИ» деген бөлүмлеринде къоранчланы ма была къысхартхандыла: Волгоград область -79,4%, Чечен Республика -52,3%, Дагъыстан Республика -16,4%, Север Осетия-Алания Республика -14,6%. Ставрополь, Краснодар крайла бла Астрахань областла уа аланы бютюн кёбейтгенди -46,20,5 эмда 15,9 процентге. Саулай алгъанда, президентни буйругу чыкъгъандан бери къоранчла 13,9 процентге азайтылгъандыла.

«Социальный тюзюк» деген темагъа кёре бардырылгъан жыйылыуу экинчи кесегинде регионлада терк медицина болушлукъ берюу не халда болгъанына, Саулык сакълану министрствода «исси ыз» къалай ишлегенине къаралгъанды. Сёз дагында врачла азыкъ этгенлерини, медицина вузлагъа целевой наборну квоталары хайыргыламай къалгъанларыны юсонден да баргъанды. **ОНФ-ни Медицина жумушланы качественларын эмда ала бла жалчытуу халны тинтиуу жаны бла арасыны координатору, Къырал Думаны депутаты Николай Говорин** айтханга кёре, регионлада терк медицина болушлукъ берген станцияланы техника халлары бек осалдыла. Дагында врачлагъа асыры уллу ауурукъ жетгенден, иш хакълары да къыйынларына кёре төленгенден ала, бу сферада ишлер-

Ахыры 2-чи бетдеди.

Билдирүүе

Фахмулу поэтни хурметине

2016 жылны 29 январьда Нальчик шахарда Къабарты – Малкъар Республиканы халкъ поэти, РФ – ни бла КъМР – ни къырал саугъаларыны лауреаты, Социалист Урунуу Жигити Алим Пшемахович Кешоковну эсертмесине гюлле салыу къураллыкды. Тюбешуу **11.00 сагъатда** башланырыкъды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатларыны эслерине

2016 жылда 28 январьда Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини кезиулю жыйылыуу боллукды. Ол эрттенликде **10.00 сагъатда** башланырыкъды. **КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.**

Тири мадарла иги эсепле келтиргенди	Вируслагъа къажу дарманла эм башха препаратла жетерча бардыла	Къармашханлагъа, мадарымлагъа онг берилгенден регионну экономикасына танг хайыр тюшерикди	Бирден кюч салып кюрешиу ахшы тюрлениуле жалчытханды	Муратларына жеталмай кетди	Агъачха заран тийдиргенлени жууапха
2 бет	2 бет	3 бет	3-4 бетле	4 бет	4 бет

Федерал министр кѳргенин жаратханды, айырмалылары саугъалагъанды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.
От ёчолтучо-кътхарыучу бѳлюмден сора Владимир Пучков, РФ-ни Президентини Шимал-Кавказ Федерал округда тол эркинлик келечиси Сергей Меликов эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Юрий Коков Нальчик шахарда Сабий чыгармачылыкны «Кюн шахар» деген академиясын кѳре баргъанды. Эртте айныуу классында дерсле бара тура эдиле. Къонакыла, ары кирип, устас, сабийле бла да сѳлѳшгендиле. Алайдан ала миллет кийимлени, сурат ишлеуно, тепсеуно да кабинетлери бла шагъарейленгендиле. Андан сора уллу спорт залгъа баргъандыла. Анда уа алагъа КъМР-ни спорт министри **Асланбек Хуштов** тюбегенди. Ала барысы да жаш спортчула грек-рим тутушудан

лыкъ этеди. Мында ишлеген педагогла, сабийлеге къуру билим беруу бла чекленип къалмай, жюреклерини жылыуларындан да юлюш этедиле. Бери юрюгенлени хар бирини да энчи фахмусу, хунерлиги барды. Ма аланы айнытырча онгла къуралгъандыла бу мекъамда. Аны магъанасы уа айтып айтмазча улуду», - деп жазгъанды ол.
Ол күн къонакыла «Жаш къутхарыучу» деген классны да къуанчлы халда ачхандыла. Аны РФ-ны МЧС-и республикагъа саугъа этгенди. Къонакыла, аны ичине кирип, анда сабийлени тийишлисича юйретирге битеу керекли затланы кѳрүп, ыразылыкъларын бидиргендиле.
Ахырында Владимир Пучков, Сергей Меликов бла Юрий Коков журналистлени сорууларына жууапла бергендиле.

скутер, республиканы МЧС-ине уа эки пилотсуз видеокамера бергенди.
Журналистлени сорууларына жууап бере, министр республикадагы гарнизону ишине уллу багъа бичгенди, халкъны къоркъуусулугъун жалчытыргъа, артыкъда курорт жерледе къутлуту ишени тынгылы бардырыргъа аны битеу онглары болгъанларын чертгенди. Быйылгъа планланы юслеринден айта, ондан сакъланыуа эмда адамланы къутхарыуа артыкъда уллу эс бурулугъун, ол жаны бла техника оборудование да къошакъ халда берилликлерин, бу системада къуллукъ этгенле тийишли кийимле бла да жалчытылынырыкъларын айырып айтханды. Анга быйыл окъуна ахча бѳлюнгенди, дегенди.

жараула бардыра тургъанларына къарагъандыла, тренер къарындашла **Алим бла Залим Гадановла** бла ушакъ этгендиле. Гитче жашчыкъла уа къонакылагъа «Кюн шахар» деген жазуулары бла кѳлеклени саугъагъа бергендиле.
Ызы бла Владимир Пучков Нальчикде 17-чи номерли орта школну кадет классына жюрюгенлеге Россейни МЧС-ни къутхарыучуларыны къызгыл беретлерин кийдиргенди. Аланы алгъышлай, ол алгъан билимлери алагъа жашауда болушуркъларын чертгенди.
«Сиз къыйынлыкъгъа тошген адамгъа болушууно, энчи болумлада амалтабыну, нѳгерлеге билеклик этуно, шүѳхлукъгъа кертчиликни амалларына юйренгенсиз. Ала бек иги ышанладыла. Мындан ары да сизге жарарыкъдыла», дегенди. Ол дагыда МЧС-ни алты бийик окъуу юю, жыйырма да окъутуу арасы болгъанларын эсге салгъанды эмда кадетлени алагъа кирирге, андан сора уа бу системада ишлерге болушкъларын айтханды.
Андан сора ол Сыйлы къонакъланы китабына къол салгъанды. «Кюн шахар» бек сейрлик проектди. Ол Шимал Кавказ саулай да, ол санда республикада, айный баргъанларына шагъат-

Ол күн окъуна Владимир Пучков Россейни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениясыны Къыйын кезиуледе амал табыну арасына баргъанды эмда оператив-дежурный сменни хазырылыгына къарагъанды. Тышында уа аны энчи состав сакълый эди. Владимир Пучков алайда гражданд къоруулауагъа, халкъны къыйынлыкъдан сакълауагъа, энчи табийгъат эмда техногенный къаугаланы болдурмауагъа уллу юлюш къошханланы, адамланы ондан, суудан къутхарыуу кезиуонде жигитлик болдургъанланы бир къауаумун саугъалагъанды. «Эл-брус» къутхарыучу отряджа уа эки

КъМР-ни Башчысы Юрий Коков а РФ-ни МЧС-и бла байламлыкъла хайырлы болгъанларын министри бизни республикагъа келгени окъуна шагъатлыкъ этгенин чертгенди. «МЧС-ни къутхарыучу классны бизге саугъа этгени, ол сабийлени гитчеликенден окъуна юйретиуге уллу магъана бергенин кѳргюзтүп турады. Республикагъа уа ол бек магъаналыды. Бизге туризм жаны бла къоркъуусулукъ артыкъда бек керекди. Аны жалчытсакъ, адамла къоркъмай келликдиле», - дегенди.

ХОПАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

ПРОФИЛАКТИКА

Вируслагъа къажуу дарманла эм башха препаратла жетерча бардыла

Чегем районну администрациясында муниципалитетни къауум организацияларыны эм учрежденияларыны башчылары бла гриппни эм ОРВИ-ни профилактикасын жалчытыуу бла байламлы кенгеш бардырылгъанды.
Районну ара больницаасын тамата врачы Елена Кокова бидиргенге кѳре, бу аруула бла байламлы хал осалгъа

кетмегенди, алай тюрлениуле болсала да, больница хазырды.
Учрежденияда вируслагъа къажуу дарманладан тынгылы къыстырыкъ этилгенди, башха препаратла да сатып алыннгандыла. Саусузлагъа терк жетерча больницаны автопаркына энтта да бир машина къошулгъанды. Арууланла кѳп болсала уа, къошакъ халда жа-

тар жерлени санын терк кѳбейтирге амал да табыллыкъды.
Жыйылыуда билим беруу учрежденияланы башчыларын профилактика мадарланы кючлендирирге чакъыргъандыла: отоулары хауасын алышындыра турургъа, къабыргъаланы, столланы, эшик сапланы дезинфекциясын этерге.
Елена Кокова аруулан адамлагъа кеслерин багъаргъа жа-

рамагъанын белгилеп, заманларын оздурмай, аллындан окъуна врачлагъа барырга керек болгъанын чертгенди. Школланы таматаларына уа ата-анала бла тюбешилеу къурап, аланы мында айтылган затла бла шагъарейлендирирге чакъыргъандыла кенгешни ахырында.
Бизни корр.

КОНКУРС

Адабият окъуула къураллыкъдыла

Республиканы Культура министрствосуну, «Къабарты-Малкъарда Китап суйгенлени обществосуну», Жазуучулары союзуну башламчылыкълары бла а Чыпчыкъланы Борисни бла Лиуан Губжовковну чыгармачылыкъларына аталгъан конкурс бардырылгъанды. Ол «Суратлау сѳз» деген номинацияда къуралады.
Эришуге къатышыргъа

суйгенин 40 адам бидиргенди. Ала экишер чыгарма, башхача айтханда уа, огъарыда сагъынылган авторла жазгъан затладан бирерин окуурукъдыла.
Сайлау энчилик, жыл санына келиши, тилни шатыкыгъы, теманы айырыу, хазырыкыны даражасы, окъуу техникасы эм культурасы, чыгарманы эмоция эм эстетика жаны бла

магъанасы, текстни къыйын неда тынч окъууу жаны бла даражасы дегенча ышанлагъа кѳре бардырылгъанды. Конкурсха къатышханланы жыл санлары 10-16 жыл. Анда хорлагъанла 23 апрельде Кипталны битеудуния кюнине аталгъан Гала-концертте къатышырыкъдыла.
28 январьда сагъынылган проектни биринчи кезиуу

ѳтерикди. Жаш окъуучулагъа тынгыларгъа суйгенлени Жашил театрдагы Адабият салоннга чакъырабыз. Конкурс 12.00 сакъатда башланырыкъды.
КъМР-ни Басма эм асламлы коммуникация жаны бла Къырал комитетини периодика басма, китапла чыгарыу эм полиграфия бѳлюю.

Халкъ фронтну жыйылыуунда къыралны жашауунда артыкъда магъаналы жумушла сюзюлгендиле

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.
Аграрийлени налогладан солтургъа

Регионла предпринимательлеге «налог каникулла» бере эселе, импортну алышындыруу бла байламлы ишени аладан бек алгъа сураргъа, аны закон бла бегитирге керекдиле. Ма аллай башламчылыкъланы «Тюз ниетли эмда къыйматлы экономика» деген майданга къатышханла этгендиле. Ала Федерал законодательство регионлагъа жангъдан регистрация этилинген предпринимательлеге «налог каникулла» тохташдырыргъа эркинлик бергенин эсге салгъандыла.
Бусагъатда аллай амалны производство, илму эмда социальный сферада биринчи кере регистрация этилген энчи предпринимательле хайырланырга болушкъдыла. Льготалы налог ставка жаламда налогну тынч амал бла неда патент система бла тѳлеген предпринимательлеге бериледи.
Болсада бир-бир регионла алыктын аллай законла чыгармагъандыла. Сѳз ючюн, Россейни юг жанында эки регион - Къабарты-Малкъар бла Север Осетия-Алания - къырал башчыны буйругун толтурмагъандыла эмда жер-жерли предприни-

мательлеге аланы бизнеслери тохташа тургъан эки жылны ичинде налогла тѳлемезча онгла къурамагъандыла.
Экспертле юч магъаналы сферагъа - производствогъа, илмугъа эмда социальный-аграрныйни да къошууну хайырлыгъа санагъандыла. Ол элдеде жашагъанла кеслерини энчи бахчаларында ѳсдюрген тахта кѳгетле, малла, сют ючюн алгъан файддаларын ачыкъ этерге онг берликди, деп оюмлайдыла.
ОНФ-ни Ставрополь крайда регион штабыны сопредседатели, Апанасенковский районну Апанасенко колхозуну башчысы Алексей Лавриненко уа эл мюлк продукцияны чыгаргъанлагъа грантла беруино ачыкъ этерге эмда ахча юлешген комиссияны ишин игилендирирге кереклисин эсгертгенди. Жыйылыуагъа къатышханла да аны дурус кѳргендиле эмда комиссия, жер-жерлеге барып, грант алгъанла анга тийишли болгъанларына бла къалгъанларына къарамагъанын айырып айтхандыла. Ол бир-бир кезиуледе къырал ахчаны аяусуз этиуге келтиредиле, деп къошхандыла.
Битеуроссей Халкъ фронтну Биринчи регионла аралы форумуну пленар жыйылыууна Россейни Президенти Владимир Путин да къатышханды. Жыйылгъанланы алгъышлай, къырал башчы ОНФ-гъа уллу

магъана бергенди, ол гражданданлагъа жамауатны артыкъда бек тынгысыз этген ишлени сюзюуге тири къатышыргъа онг берген къыйматлы амалладан бири болгъанын чертгенди.
«Битеуроссей халкъ фронтна энтта да тири, сансыз болмагъан адамла къошула барлыкъларын бек магъаналыгъа санайма», дегенди ол. «Ала уа хар регионда, хар шахарда, хар элде да бардыла, баям. ОНФ алагъа жамауатха артыкъда магъаналы болгъан борчланы сюзюуге, аны къой, аланы тамамлауагъа да къатышыргъа онг береди. Бу иш къыйматлы болгъанын бла къалгъанын билир муратда субъектлени башчыларын Моксвада жыйрыкъма. ОНФ-ни кѳз къарамларын, ол кѳргюзген амалланы сюзербиз да, жылны ахырында къолубуздан не зат келгенине, не зат жетишмегенди, аны сылтауларына да къарарбыз.
Владимир Путин биринчи форуму Россейни юг жанында, Ставрополь крайда, бардырылгъаны бошдан болмагъанын чертгенди. Ол дагыда юг регионланы социальный-экономика айныуларыны энчи онглары болгъанларын белгилегенди. Аладан бири халкъны саныны ѳсе баргъанды. Сѳз ючюн, Ставрополь крайда анга жылдан-жылгъа къошула барады.
onf.ru сайты материалларына кѳре.

Коллегия

Тири мадарла иги эсепле келтиргендиле

КъМР-де МВД-ны коллегиясы бу жол министрствону оюучуларыны, право низамны сакълауу башха органланы келечилерини, Парламентни депутатларыны, жамауат эм ветеран организацияланы келечилерини да къатышыулары бла бардырылгъанды, деп билдиргендиле бизге ведомствону пресс-службасындан.

Жыйылыуу къуллукъ борчларын жетишимли толтургъан полициячылары майдалла, сыйлы грамотала бла саугъалаудан башланнганды. РФ-ни ишле министри полицияны генералы Владимир Колокольцевни буйругъу бла СОБР-ны, ОМОН-ну эм ОРЧ (СБ)-ны полициячылары «Энчи болумда къуллукъ этгени ючюн», «Къуллукъ этгенди кишилиги ючюн», «Аскер биригуулук ючюн»

ланы хайырланып этилген аманлыкъла 30 процентге аз болгъандыла. Къабарты-Малкъар Россейде бу жаны бла бузукълукъланы тохтатыргъа къолларындан келген он субъектни арасына келгенди.
Аманлыкъланы этгенине ишекликни бир кюнню ичин-

сатыу-алыуу бла байламлы сферада 666 аманлыкъ этилген тохташдырылгъанды. Жалгъан аракъты этген жашырын ишлеген 37 цехни иши тохтатылгъанды. Андан сора да, законлагъа бузукълукъла этип ахчагъа ойнагъан 53 жер ачыкъланганды. Оюн бизнесни къурагъанлагъа 16

деген майдаллагъа тийишли кѳрюлгендиле.
Къабарты-Малкъарда ич ишле органланы, МВД-ны бѳлюмлерини оператив ишлери эсеплерин чыгарга, КъМР-де МВД-ны министри генерал-майор Игорь Ромашкин былтыр тамамланган мадарланы хайырындан, ол санда профилактика иши да, адамны ѳлтюрюу, артыкылыкъ этиу, талауур, тонау дегенча ауур эм бек ауур аманлыкъланы санын азайтыргъа къолдан келгенин чертгенди. Сауутланы, окъланы, чачдырыуу зат-

де ачыкълагъан кезиуле да ѳсгендиле. Экономиканы тюрлю-тюрлю сфераларында бузукълукъла эки кереге кѳбейгендиле. Полициячыла экономика бузукълукъла этгенлерине ишекликде 308 адамны тутхандыла.
Отлукъ-энергетика бѳлюмде аманлыкъланы саны беш кереге ѳсгенди, жашуу журт коммунальный сферада - эки кереге. Баш магъаналы миллет проектлени жашауда бардырғанда уа, 63 бузукълукъ тохташдырылгъанды.
Аракъыны эм спирти болгъан ичгилени чыгарыу эм

уголовный иш ачылгъанды.
Жыйылыуу энкинчи жарымында министрствону бѳлюмлерини бла службаларыны, жер-жерли органларыны башчылары былтыр толтурулган жумушланы юслеринден докладла этгендиле.
Коллегияда айтылгъанны эсге алып, тийишли эсгерте этилгендиле. Ич ишле министр Игорь Ромашкин жууаплы къуллукъчулагъа аланы толтуруу жаны бла буйрукъла бергенди.
Басмагъа ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

ОЮМ

Къармашханлагъа, магарымлылагъа онг берилгенден регионну экономикасына танг хайыр тюшерикди

Гитче эм орта предпринимательство къыралны экономикасында эм мағаналы жерледен бирин алады. Шендьюго къыйын заманда уа ол сфераны айнытыуну амалларын излерге эмда хайырланьырга бютон иги кезиудю.

Къырал уллу болганы себепли хар регионну онглары бирча туюлдуле, алай проблемаланы асламысы уа бирге ушашдыла: административ тыйгычла, уллу налогла, багъа кредитле... Ол тыйгычладан къутулур умутда къыралда бир нечча тийишли закон къабыл этилгенди. Сёз ючюн, «налог каникулла», бузукълукъла этмеген предпринимательлени ишлерин тинтиуну азайтуу. Аны бла бирге себеплик этиу программала да жашауда бардырыладыла.

Алай мында не иги законла эмда умутла болсала да, аланы тамамлау адамлагъа кереки. Дагъыда, айтханыбызча, хар регионну кесини экономикасында тёрели (кючлюрек)

Бёлюмлер, миллет, география жаны бла энчиликери да барды. Къабарты-Малкъарны юсюнден айтсакъ, бизде промышленностьха, эл мюлк эм туризм сфералагъа асламыракъ мағана бериледи деге боллукъду.

Предпринимательлеге чырмау салмазгъа

Башха къыраллагъа къарасакъ, аланы асламысында, бегирек да кючлю экономикалары, деменгили компаниялары бла предпритиялары болгъанларында, къыралны байлыгыны 50-60 процентин гитче эм орта предпринимательство жалчытады. Экспертлени оюмларына кёре, Россейде бу кёрюмдю энди-энди жете келеди 25 процентге. "Жашырынлыкъдан" чыгъарча тийишли онгла берилселе, быллай предпритияланы саны эки кереге кёбейип, олсагъат окъуна биз да сагъынылгъан къыралла бла бир тизмеге тюшерикбиз дегенле да бардыла.

Гитче эм орта предпринимательство бизни республиканы экономикасында артыкъ уллу жер алмайды. Бу сферада урунганла асламысында сатыу-алыуда, эл мюлкде эмда жумушланы тамамлауда къармашадыла. Регионну ресурсларын хайырланьыуда аланы саны жокъну орунундады. Сёз мында къурулуш материалла чыгъарыу, туризм эм рекреация жумушланы, инновацияла бла кюрешиуну юсюнден барады.

Бизнесни структурасы республикада тюрленгенени сылтаулары кёлду. Тийишли онгла бла бирге предпринимательлени, ала бла ишни бардыргъан власть оргланлы келечилерини сынаулары, биллимерли болмагъанларын да белгилерчады. Аренда хакъны уллулугъу, энергоресурсланы багъадан багъа бола баргъанлары, кредитлени къыйын халда берилгенлери, жаланда регионну рыногу бла чекленуи да проблемаланы тизмесини ал сатырындыла.

Узакъ болжаллы стратегия керекди

Гитче эм орта предпринимательствогъа себеплик этиу политиканы тюрлендирмей амал жокъду. Ахча бла болушууну къыйматлыгъы барды деген статистика шартла бла кёлленип, аны бла тынчайып къалырга жарарыкъ туюлду. Андан тюшген хайыр экономиканы терк айнытырыкъны къатына да келмейди. Республикада гитче предпритияла эмда энчи предпринимательле къыралны орталыкъ кёрюмдюзюнден эсе осалыракъ айныдыла.

Предпринимательлеге билеклик этиу бла кюрешген къырал эм муниципал органла регионну экономикасын тамблагъы кюню бу сфера бла байламлы болгъанына тюшонорге борчлудула. Бёлюмню айнытыу ол биркюнлюк иш туюлду. Тохтаусуз къармашханлай, болум тюрлене баргъанына кёре къыралгъа, бизнесге да хайырлы байламлыкъла къурай, онгдурур амалла табып турургъа кюреширге керекди.

Белгиленген борчла тынч туюлдуле, ол себепден айнытыуну стратегиясын жарашдырыргъа керекди. Гитче бизнес шендю не халда болгъанын, аны айныу неден къалгъанын, предпринимательле регионну, тийерни энчиликлерине къалай келишгенлерин тинтмей боллукъ туюлду.

Стратегияны къурагъанда быыл толу статистиканы жаяргъа да боллукъду. Шендюге дерри быллай иш жаланда беш жыл мындан алгъа бардырылгъанды. Алай ол кезиуден бери кеп зат тюрленгенди. Быллай тинтиулени эсебин дагъыда инфраструктура проекле жарашдыргъанда, технопаркла къурагъанда, кадрла хазырлагъанда, къырал этген инвестицияланы блчмелерини тюрлендиргенде да хайырланьырга боллукъду.

Технопарклары амалларын толу жаратыргъа

Импорту алышындыруу программаны чеклеринде производствода технология жангычылыкъланы - инновацияланы - синдириуге аслам мағана берилип башланганды. Алай быллай бизнесни регионну экономикасына къошумчулугъу не хазна болсун. Илму-техника сферада ишлеген гитче эм орта предпритиялагъа себеплик этиу жаны бла къуралгъан венчур фоннда да артыкъ аякъланмагъандыла. РФ-ни правительство сууну председатели

Дмитрий Медведев айтханыга кёре, быыл регионлагъа технопаркла къурагъа деп бюджетден ахча бёлюнорюкю. Мен оюм этгенден, ол амалгъа да тынгылы эс бурургъа тийишлиди.

Технопарклары мағанасы недеди? Илму ишлени, жангычылыкъланы хайыр келтирича хазыр продуктла келтириу. Башхача айтханда, илмууу бла промышленностьну арасында тургъанла технопаркладыла. Къыралны болушлугъу бла къуралгъан быллай учреждение бизни республикагъа инновация проектлени жарашдырыу жаны бла алчыланы санына кирирге, бери инвесторланы келтирирге да онг берлик эди.

Шендюу а болум къалайды: алай атны отуланы неча оборудованины арендагъа беруу бла кюрешген офис арала жюрютедиле. Аллындан предпринимательле "ёсдюрюрге" деп къуралгъан бизнес-инкубаторла да ол халда ишлейдиле. Информация, консультацияла, билим жаны бла себеплик этерге керек болгъан араланы ишлери ахырында сагъынылгъан аренда бла чекленип къалгъанды.

Эл мюлкде кооперация себеп боллукъду

Шендююгу болумда къырал эл мюлкде къармашхан предпринимательлени грантла эм субсидияла бла онгдурады. Аны хайыры бла жангы мюлкле ачыладыла, производствода да ёсгенлей барады. Бу амалны социальный жаны бла да барды хайыры: ишчи жерле ачыладыла, адамланы къолайлыкълары игилене барады, элдеде жашагъанлагъа да онг бериледи.

Статистика шартлагъа кёре, былтыр республикада алгъадан эсе асламыракъ тирик жыйылгъанды, эт бла сют кёбюрек чыгъарылгъанды. Алай социальный сферада болум а осалыракъды: жаш телю шахарлагъа кечюп барады, эл мюлкде урунургъа сыйген хазна адам жокъду.

Алай эсе сагъынылгъан мадарланы къыйматлыгъы, айтылгъаныча, алай иги туюлду неча артыкъ хайыр келтирмейди. Эл мюлк товарла чыгъаруучулагъа кеслерини продукцияларын сатхан къыйынды. Техника сатып алгъан да алай. Бир-бирде уа ишни хайырындан эсе къоранчлары кёбюрек боладыла. Жерле бла да хал анылашынмайды. Алай кеп мюлкле тамблагъы кюню юсюнден угъай, бюгон ишни къалай бардырайыкъ деп, ол сагъышдадыла.

Башында айтылгъан стратегияны жарашдыргъанда анда эл мюлкню энчи белгилерге тийишлиди. амалгъа да эс бурургъа керекди. Хау, бу жаны бла аз-аздан атламла этилип башлангандыла. Алай дагъыда власть органлагъа бу ишни терклендирирге чакъырыргъа суюме. Кооперацияны сатыу-алыу, жарашдыруу, хайырланьыу эмда производство тюрлюлерин шендююгу дуняда да къыйматлы къурагъа боллукъду.

Наныкъла, дарман хансла...

Республиканы эл мюлкюнде аслам эс малчылыкъгъа бла битимчиликге бериледи. Алай юзюмчюлюкню, тау этеклеринде терек бахчачылыкъланы айнытыудан, дарман хансла, наныкъла ёсдюрююден, бал чибинлени жайыудан эмда исси сууланы хайырланьып теплицала къураудан да иги файда алыргъа боллукъду. Бу сфералада къармашыргъа сыйгенлеге къырал да этсе билеклик, аланы продукцияларына кесибизде угъай, тышында рыноклада да иги сурам боллукъду. Россейни фармацевтика бёлюмюнде предпритиялагъа хар жыл сайын эм азы бла 48 минг тонна сырьё изленеди. Алай аны жаланда экиден бири табылады къыралны ичинде, къалгъаны уа тышындан ташылады. Бу амалланы энтта да бир игилиги - алагъа мирзеулюк битимле ёсдюрюрге жаралуу жерледен бёлюрге керек туюлду.

Консервала бла чекленип къалмай

Жарашдыруучу сфера да иги аякъланмагъаны ёсленеди. Бизни бу жаны бла онгларыбыз Ставрополь, Краснодар край

ладан, Осетиядан осал туюлдуле, алай тюкленрибизде сатылгъан аш-азыкъны аслам кесеги уа алада чыгъарылгъанын кёребиз. Республикада уа жаланда консервала аслам болгъаны ёсленеди ансы, вареньяла, джемле, компотла, бузлатылгъан кегетле не хазна болсунла сатыуда. Жаланда татлы сууланы чыгъарыу жаны бла ёхтемленирге боллукъбуз. Аны ачыкъ айтхан женгил туюлду, алай аш-азыкъ, ол санда консервала чыгъарыу жаны бла республиканы алгъыннгы даражасы, жарсыгъа, тас этилгенди.

Эт эм сют продукцияны жарашдырыу жаны бла да артыкъ уллу жетишимле жокъдула. Предпритияланы конкуренциягъа чыдамлы болур амалларын сюзерге кереклиси баямды. Авери ёсдюрюп, аны алайлай сатып къалгъандан кетип, рынокда сурам иги болгъан хазыр продукцияны жарашдырып башларгъа керекди.

Къолдан усталагъа да тийишли эс бёлюрге

Туризм-рекреация комплекси айнытыуну юсюнден айтханда, сувенир продукция этиу бла неча миллет чыгъармачылыкъ бла кюрешгенлеге артыкъ себеплик этилмегини белгилемей болмайбыз. Аладан а муниципалитетлени бюджетлерине да иги файда тюшерик эди. Сёз ючюн, бизнес-инкубаторлада быллай усталыкъла бла кюрешген предпринимательлеге материалла, технологияла эм оборудование бла себеплик этиу, консультацияла беруу арала къурагъа боллукъ эди.

Инвестицияла

Къыралдан гарантияла эмда налогла жаны бла онгла берилип республикада тап инвестиция болумну къурагъа кеп иш этилгенди. Бюгонлюкде болгъан проектлени жашауда бардырыу - мингле бла жангы ишчи жерле къурагъа, экономиканы тёрели бёлюмлерин кючлендирирге, алгъада жыллада сауллай къыралгъа атлары айтылгъан производстволаны аягы юсюне салыргъа онг берликди. Алай инвестицияланы келтириу быллай соруу чыгарды: керекмиди жаланда уллу проектлеге кюч-къарыу салыу бла чекленип къалыргъа огъесе къыралны бла энчи иелени араларында партнёрлукъну юсю бла тюрлю-тюрлю сфералада гитче предпритияланы къурагъа да эс бурургъа тийишлимиди?

Жарсыгъа, билим берууну качество су осалдан осал бола барады. Бизнесге уа бийик усталыкълары болгъан специалистле дайым изленгенлей турадыла. Аны кый, автоматизацияла ремонт этген мастерскойла окъуна диагностика эте билген адамланы табалмай къыйналгъанлары окъуна сейир туюлду бюгонлюкде. Къошакъ билим беруу система бу болумну тюзетирге онг бермейди. Ол себепден предпритияла кеслери да къатышыргъа керек болурла, баям, бу ишге. Дагъыда шокколада бла билим беруу учрежденилада предпринимательствону энчиликлери бла шагъырейлендирип башларгъа кереклисине да эс бурургъа тийишлиди.

Ахшы сынаууну кенг жаяргъа

Гитче бизнесни бир игилиги - къайсы сфера да болсун, анда бир иш бла кюреширге амал табылыкъды. Къыралны борчу уа - женгил онгла къурагъады. Хау, бу жаны бла аз зат этилмейди, алай энтта да андан да кеп иш тамамларгъа керекди.

Жарсыгъа, къыралны атындан предпринимательле бла асламысында артыкъ биллимерли, анылаулары болмагъан къулукъчула сёлешедиле, аланы ишлерине тыйгычла саладыла. Ол а регионну экономикасына бек уллу хата келтиредди. Быллай халда бизнес бла кюрешгенде къыралны политикасына ышанмаулыкъ болгъанына не сейир.

Шендюу бизнесни къысымлазгъа, онгдурургъа деген политика бардырылады, алай жер-жерледе уа бир-бир контрольнадзорлукъ органла ишни сыйгенлерича бардырыргъа кюрешедиле. Ишге терен къарагъанда уа, быллай тирилик ол ведомствону борчу угъай, энчи бир къулукъчуну «башламчылыкъ» болуп чыгъады. Насыпха, прокуратура быллай тинтиулени законлукъларына дайым кёз-къулакъ болгъанлай турады.

Мен оюм этгенден, предпринимательлеге себеплик этиу жаны бла къырал программаланы андан да ары игилендиргенлей турургъа керекди. Тириликте, иш кёллюкге тийишли онгла бермей, къармашыргъа сыйгенлеге жаланда субсидияла, грантла бла угъай, тюз оноула, информацияла да себеплик этмей амал жокъду. Сёзсюз, мында газетлени, телевиденияны да мағанасы уллуду. Бизнесде биринчи атламла этгенлеге законлада бола баргъан тюрленуени, къырал себеплик этген программаланы эмда башха предпринимательлени жетишимлерини юсюнден толу хапар билдирип турургъа керекди.

Пшикан ТАОВ,

КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны кенешчиси, РФ-ни илмууну сыйлы къулукъчусу, РАЕН-ни академиги.

Кенеш

Бирген кюч салып кюрешиу ахшы тюрленуле жалчытхангы

РФ-ни ФСИН-ини Къабарты-Малкъарда Управлениасында бардырылгъан кенешле 2015 жылны эсеплери чыгъарылгъандыла эмда быйылгъа борчла салынгандыла. Жыйылыугъа КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны къоркъуусулукъну эмда право бузукълукъларгъа къажу кюрешни вопрслары жаны бла бёлюмюню советниги Борис Кясов, Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный Зумакулланы Борис, КъМР-де Жамауат къараучу комиссияны председатели Эндрейланы Магъазалиеми башхала кыташхандыла.

Зумакулланы Борис.

Жыйылыуда селеше, Управленианы башчысы ич службаны полковниги Мухамед Маржохов, ауур эмда бек ауур аманлыкъ ишле этип тутулгъанла жылдан-жылгъа кёлден-кёл бола баргъанларына жарсып быллай шартла келтиргенди: жаланда бизни республикада алайланы саны 2013 жылда 20 процентден 2015 жылда 58 процентге дерри ёсгенди. Аны бла бирге эки эм андан да кеп кере тутулгъанланы саны да аслам болгъанды.

Андан ары ол тутулгъанланы тюзетиу жаны бла иш къалай къуралгъаныны юсюнден айтханды. Ала къайда тургъанларына да къарамай (ИЗО-да, СИЗО-да болса да), къыйын ауруп иш къалсала, ырызлыкъларына кёре дин ахула келтириледи. Кеслерин тап жюрютгенлеге уа алгъындан эсе аслам ахча къоратыргъа эркинлик бериледи.

Системада ишлегенле тутмакъла эмда аланы ата-аналары бла дайым да тюбешип, анылауу, юйретуу ушакъла бардырадыла. УФСИН Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный, жамауат комиссияны, дин биригиулени, асламлы информация органланы келечилери бла кыаты байламлыкъда ишлейди.

Хар тутмакъ бла, керек болса, психологлар энчи ушакъла бардырадыла. Дагъыда системаны битеу учрежденияларында ачыкъ эшиклени кючлери, искусствону, культураны келечилери бла тюбешуле, музыкалы, адабият программала, спорт бла байламлы ишле да бардырыладыла. Ата-аналагъа, башха жуукъларгъа ала тутулуп тургъан адамларына кёз-къулакъ болуруларын эслерине салып, письмола жазыладыла. Аладан сора да, кеп тюрлю мадарла этиледи, ала хайыры болгъанлары да баямды. Тюрмеден къачаргъа кюрешгенле жокъдула.

Управленианы башчысы тутмакъдан эркин этилгенлеге къайгырыу да болгъанын айтханды. Былтыр Хорламаны 70-жыллыгы бла байламлы 300-ден аслам адам, ол санда 39 тишириу, амнистиягъа тюшген эди да, аланы араларында жашар жерлери болмай къалгъанла,

башха зат бла къыйналгъанла да жокъ эдиле. Аш-суу бла жалчытуугъа жетгенде, Мухамед Маржохов тутмакъла жемилше, тахта кегетле ёсдюрюп, маллагъа, юй къанатлылагъа къарап, кеслерин, башхаланы да жалчытханларын билдиргенди. Алай бла 2005 жылда УФСИН-ни учреждениялары кеслерин картоф, хобуста, помидор, наша бла толусунлай жалчытып тургъан эселе, 2014 жылдан башлап жыйгъан продукцияларын Дагъыстан, Север Осетия-Алания, Чечен, Къарачай-Черкес республикаланы тюрмелерине бла колонияларына да жиберип турадыла.

Докладада тутулуп тургъанланы болумлары халкъла аралы стандартлагъа келиширча мадарла этилгенлерини юсюнден да айтылгъанды. Жылдан- жылгъа системаны административ мекамлары, общежитлери эмда больницалары, жууунган, быстыр жуугъан комплекслери, аууланган жерлери, складлары, башха мекамлары да тап халгъа келтириледи. Видеокамерала, инженер техника керекле бла жалчытыу да игиленгенди. Колониялары тегереклерине биометрический система орнатылгъанды.

Кертиди, тамамланьыргъа керекли ишле алыкъа кёлдуле, алай чертип айтыргъа суюме: мен башчылыкъ этген коллектив ишин биледи, аны тынгылы тамамларгъа аны къолундан да келеди. Ол себепден мындан ары да борчубузну айыпсыз толтурлугъубузгъа бир ишекликим жокъду. Республикада право низам, къоркъуусулукъ, законлукъ сакъланыр ючюн, аны бла бирге уа уголовный-топтуруучу системада болум игилене барыу ючюн кыргызан эл власть органла, жамауат эмда дин организацияла бла кыаты байламлыкъда ишлерге хазырбыз - дегенди сёзюно ахырында Мухамед Харабиевич.

Ахыры 4-чю бетдеди.

Соруу

Къонакъгъа электрон амал бла чакъырыу

Германиядан танышларымы къонакъгъа чакъырлыкъ эдим. Аны электрон амал бла этер онг бармыды? С. М. КАЮМОВ

Россейни Федерал миграция службасыны КъМР-де управлениасыны визала эмда тыш къыраллы гражданданы регистрация этиу жаны бла бёлюмню таматасы Анзор Арамисов жууап береди:

-Кел деп айтыуну электрон амал бла да жарашдырыргъа онг барды. Адамгъа тышында къонакъ чакъырыргъа эркинлик берилген эсе, анга электрон документни толу формасы тапдырылады. Аны электрон адресине уа къысха формасы салынады. Ол а тыш къыралгъа къонакъгъа кел деп айтылгъан адамгъа Интернетни юсю бла

жибериледи. Электрон адреси жокъ эсе уа, чакъырыуну формасы къагытха чыгъарылады да, чакъырыуну адамгъа бериледи.

Виза алыр ючюн а, тыш къыраллы гражданин консул учреждениягъа неча Россей Федерацияны дипломат представительствоосуна электрон чакъырыуну къысха формасын берсе да тамамды. Былайда бир затны эсгертирге тийишлиди: сагъынылгъан эркинликни жаланда электрон чакъырыуну къысха эмда толу формаларында кёргозтюлген шахарда алыргъа боллукъду.

Россей Федерациягъа келир ючюн чакъырыу къагытны электрон амал бла жарашдырыу визаны алыуну болжалы къысхартыргъа онг береди.

Ахыры. Аллы 3-чю бетдеди.

Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный **Зумакулланы Борис**, УФСИН-ни коллегиясыны ишине кеп жылланы кыатышып келгенин айтып, арт жыллада ахшы жанына тюрлениуле этилгенлерин белгилегенди. «Болсада, дегенди ол, алыкка бизге тутмак-ладан, жууапха тартылган-ладан да тарыгыула кеп келедиле. Биз алагга эс бурмай кыймайбыз.

Хар бирибиз ангылайбыз, ала тутмакка эселе да, ала-ны праволары бардыла. Ма алагга бузуклукук этерге кишини да эркинлиги жоккыду.

леге кыатышханланы саны не кьадад аз болур ючюн кьаллай мадарла этилгенлерин айтханды. Сёз ючюн, былтыр республикада культура, спорт, саулык саклау жаны бла кеп объект хайырланьргга берилгенди. «Аладан бек магьаналысы эмда бек игиси уа Сабий чыгьармачылыккыны «Кюн шахар» деген арасыды. Ол ёсюп келген тёлуге жангы жылгга аламант саугга эди. Аланы сандай келгеним, ол затла жамауатха, аны кьоркьуусулугуна кьайгыруулук бла этилген мадарладыла. Экстремизмден, терроризмден, башха аманлыккыладан сакьланьуну жолуду», - дегенди.

Бирден кюч салып кюрешуу ахшы тюрлениуле жалчытханды

Сизни учрежденияларыгыз-да ишленгенли баш борчлары уа ала эркинге кылыккыларын тюзетип, огьурсуланмай чыгьарча этиуду. Сиз аны ангылаганыгызга бир ишекликим жоккыду».

Борис Кясов а УФСИН-ни ишине КьМР-ни Башчысы, Парламентни Правительствоосу да ыразы болганларын билдиргенди. Аманлыккы иш-

Эндрейланы Магьазали а УФСИН бла бирге ишленгенли сегиз жыл болганын, жамауат советге кирген алтаулан а хар ай сайын колониялагга барып, анда турганла бла тюбешгенлерин билдиргенди. «Ал жыллада тарыгыулары бла келгенилени саны болмаганча кеп эди. Ардан- артха ала азая барадыла. 2014 жылда бизге

192 адам заявление жазган эсе, 2015 жылда аланы саны 170-ге дери тюшгенди. Бу шарт сиз ишигизни игилендиргенигизге шагьатлыккы этеди», - дегенди.

Ол 1-чи колонияны эмда эркин поселенияны юсюнден энчи тохтап айтханды. Аладан тарыгыула хазна келмегенлерин чертгенди. «3-чю колонияда, СИЗО-да турганладан

тарыгыула кеп эдиле, алай биз тинтиуле бардыргьаны-быздан сора ала билдирген кеп шарт терс болуп чыкьганды», - дегенди.

Республикалы прокуратураны бёлюмюню таматасы **Артик Кокоев** УФСИН-де ишленгенле ыразылыккынын билдиргенди, аланы тириликлери бла 15 бузуклукук ачыкьланганын, кеп наркотик, сауут эмда чачдыруучу зат сыйырылганларын айтханды.

Жыйылыу хычыуун жумуш бла бошалганды. Мухамед Маржохов уголовный-толтуруучу системада талай жыл ишлеп, бусагьатда солуду болган отставкадагы полковник **Леонид Хостов**, ич службаны полковниги **Залимгерий Шогенов** РФ-ни ФСИН-ини кюмуш белгилери, **Хадис Гедмишов** а ФСИН-ни сыйлы грамотасы бла саугьаланганларын айтып, аланы алагга бергенди.

Зумакулланы Борис а Эндрейланы Магьазали кыйы болумгга тюшген адамлага кеп жылладан бери болушлуккы этип турганы ючюн РФ-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныйни сыйлы грамотасына тийишли болганын билдиргенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Эссе тулуу

Муратларына жеталмай кетди

Чочайланы Алим бизни арабыздан кетгенди. Аны юсюнден эсгеруу жазама деп, кёлум тола, башалаймай турганма. Кьарындашыбызны кез аллыма келтире, огьурлулугун, халаллыккынын, тюз ниетлигиин эсиме тюшюре, ючюден кьолума кьалам алама.

Алим Тёбен Чегемде туугьанды, жашагьанды. Ол онгсузгга, кьарыусузгга болуша, кьуруда огьурлу ышара айланган алай адам эди. Дуниясын алышханды деп айтыргьым да келмейди. Жыйырма бла эки кюн ауруп жатханында, аны эгечлери, кьарындашы, сабийлери, жууук-ахлулары, эллиле эм нёгерлери больницаны аллындан кетмей, докторла бир мадар табарла дегенча, ышанып тургьандыла. Алай, жарсыугга, ала этген умут толмады.

Керек болса, Чочай улу бир да болмаганча жигит, мажаруулу эди. Тукьумун, элин, жерин да жюрегени теренинден сыйген инсан. Ол тийресинде жашагьанлагга, жууугуна, ахлусуна кьолундан келгенича

болушлуккы этгенди. Аллына жумуш бла баргьанны намысын-сыйын кермей бир заманда артха кьайтармагьанды. Элни жамауат жашаууна тири кьатышхан, ёз журтуна кьайгыргьан чынтты таулу улан салынган борчу толтуруучун, аны чегине жетдиргичи тынчаймагьанды.

Аны, бизни хар бирибизнича, кеп ахшы муратлары бар эдиле. Алай, не медет, толмадыла.

Алимини эгечлери, кьарындашлары, жуууккылары, сабийлери, нёгерлери аны огьурлу сыфатын бир заманда да унутуруккы туююлдюле. Кьарындашыбыз жашаудан замансыз кетгенине эл бирден бушу этгенди.

БАЙТУУГЬАНЛАНЫ Исмайыл.

ТАБИЙГЬАТ

Агьачха заран тийдиргенлени - жууапха

КьМР-ни Табийгьат байлыккыла эмда экология министрствосундан билдиргенлерине кёре, 2015 жылда агьач не халда болганын билиу жаны бла 106 тинтиу бардырылгьанды - 87 план бла эмда онсегизи андан тышында. Аланы кезиюунде, энчи рейдле бардырып да агьач мюлкде эмда анга бойсунган ведомстволу кьырал казна учрежденилада ишленгенле законнга бузуклукук этилгени бла байламлы онсегиз ишни ачыкьлагьандыла, административ жууапха тартыууну юсюнден 103 протокол жарашдыргьандыла. Ала тереклени эркинликсиз кесуу, агьачны хайырланьуну жо-

рукьларын бузуу, санитар кьоркьуусулуккыны сакьламау, от салуу бла байламлыдыла. Алайды да, Лескен районну прокуратурасы бу жерли агьач мюлкде ишленгенле бирге тинтиулени кезиюунде ачыкьланган кемчиликке бла байламлы юч административ материал жарашдыргьанды: экиси от тюшоуге кьажау жорукьлагга бузуклукук этилгени эмда бири да санитар болум сакьланмагьаны ючюн.

Битеу да 103 административ материалгга кьаралгьанды. Правогга бузуклукук этген 96 адам административ жууапха тартылгьанды, алагга тазир салынганды. Онсегиз материал а жарашдыруучу судьяланы

кьолларына ётдюрюлгенди.

Салынган тазир саулай да 806,7 минг сомну тутханды, аны 264,1 минг тюленгенди. Тазирлерин тюлемеген тогьузауланни ишлери уа Суд приставланы службасына берилгенди. Тазирден битеу да 2016 жылны 1 январьна федерал бюджетге 314 минг сом, Кьабарты-Малкьарны бюджетине да 51,4 минг сом тюшгенди.

Тереклени эркинликсиз кесгенлери ючюн эки материал РФ-ни МВД-сыны Май районда, эки материал да Черек районда, бири да Чегем районда бёлюмлерине ётдюрюлгенди.

Бизни корр.

Акция

Жаш тёлю тюз жолдан таймазча

Кеп бомай Чегем районну ич ишлерини сотрудниклери жаш тёлю организациаланы келечилери бла бирге акьыл-балыккы болмагьан бузукчуланы жокьлагьандыла.

Итоглагга кёре биринчи жерге Баксанёнок элини орта школуну 2004 - 2005 жыллада туугьан окуучулары, 2002 - 2003 жыллада туугьанлары араларында уа Кишпекни школуну, 2000-2001 жылда туугьан школчулары араларында Куба-Табаны командасы чыкьгьандыла.

Районну спорткомитети билдиргенге кёре, школчулары араларында быллай эришуле энтта да спортну 10 тюрлюсюнден бардырылыккыдыла.

Бизни корр.

Кеп бомай Чегем районну ич ишлерини сотрудниклери жаш тёлю организациаланы келечилери бла бирге акьыл-балыккы болмагьан бузукчуланы жокьлагьандыла.

Итоглагга кёре биринчи жерге Баксанёнок элини орта школуну 2004 - 2005 жыллада туугьан окуучулары, 2002 - 2003 жыллада туугьанлары араларында уа Кишпекни школуну, 2000-2001 жылда туугьан школчулары араларында Куба-Табаны командасы чыкьгьандыла.

Районну спорткомитети билдиргенге кёре, школчулары араларында быллай эришуле энтта да спортну 10 тюрлюсюнден бардырылыккыдыла.

Акциягга жаш тёлю организациаланы эм башха бирге Россияни студентлери кюнюне жоралап, сабийле тюз жолдан таймазча, аманлыккы чылыккыгга кьатышмазча профилактика ишни бардыр-

гьандыла. Акциягга жаш тёлю организациаланы эм башха бирге Россияни студентлери кюнюне жоралап, сабийле тюз жолдан таймазча, аманлыккы чылыккыгга кьатышмазча профилактика ишни бардыр-

КьМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Полиция

Урлагьан куртканы иесине кьайтаргьанды

Баксанни полициячылары ача урлагьанына ишекликде 23-жыллыккы тиширууну тутхандыла.

Полициягга 33-жыллыккы эр киши тарыгып келгенди. Аны

айтханына кёре, Дыгулыбгёй элде кафеде ким эсе да аны курткасын алып кетгенди. Аны хуржунда уа 175 минг сом бар эди.

Оператив-тинтиу ишле барды-

рып, право нызамны сакьлаучула аманлыккыны ачыкьлагьандыла. Ол Нальчикден 23-жыллыккы тиширууду. Ол куртканы урлагьанына жетдиргенди эмда аны артха кьайтаргьанды.

2016 жылда февраль айда беш ууахты намаз кьылыуну заманы

Ыйыккы кюнлери	Айны кюнлери	Эрттен намаз	Кюн чыкьгьан заман	Тош намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз
Баш	1	05:52	07:22	12:29	15:03	17:16	18:56
Геуорге	2	05:51	07:21	12:30	15:04	17:18	18:58
Бараз	3	05:50	07:20	12:30	15:05	17:19	18:59
Орта	4	05:49	07:19	12:30	15:06	17:20	19:00
Байрым	5	05:48	07:18	12:30	15:07	17:22	19:02
Шабат	6	05:47	07:17	12:30	15:08	17:23	19:03
Ыйык	7	05:46	07:16	12:30	15:09	17:25	19:05
Баш	8	05:44	07:14	12:30	15:11	17:26	19:06
Геуорге	9	05:43	07:13	12:30	15:12	17:27	19:07
Бараз	10	05:42	07:12	12:30	15:13	17:29	19:09
Орта	11	05:40	07:10	12:30	15:14	17:30	19:10
Байрым	12	05:39	07:09	12:30	15:15	17:31	19:11
Шабат	13	05:38	07:08	12:30	15:16	17:33	19:13
Ыйык	14	05:36	07:06	12:30	15:17	17:34	19:14
Баш	15	05:35	07:05	12:30	15:18	17:35	19:15
Геуорге	16	05:34	07:04	12:30	15:19	17:37	19:17
Бараз	17	05:32	07:02	12:30	15:20	17:38	19:18
Орта	18	05:31	07:01	12:30	15:21	17:39	19:19
Байрым	19	05:29	06:59	12:30	15:22	17:41	19:21
Шабат	20	05:28	06:58	12:30	15:23	17:42	19:22
Ыйык	21	05:26	06:56	12:30	15:24	17:43	19:23
Баш	22	05:25	06:55	12:29	15:25	17:45	19:25
Геуорге	23	05:23	06:53	12:29	15:26	17:46	19:26
Бараз	24	05:21	06:51	12:29	15:27	17:47	19:27
Орта	25	05:20	06:50	12:29	15:28	17:48	19:28
Байрым	26	05:18	06:48	12:29	15:29	17:50	19:30
Шабат	27	05:17	06:47	12:29	15:31	17:51	19:31
Ыйык	28	05:15	06:45	12:29	15:31	17:52	19:32
Баш	29	05:13	06:43	12:29	15:31	17:54	19:34

КьМР-ни Муслиманларны дин управленийсы.

Бахсан райондан

Залина Пекова - ЮФО-ну чемпиону

Мындан алгьаракьлада Краснодар шахарда жөнги атлетикадан эришуле бардырылгьандыла. Анга бизни республикадан да бир кьауум жаш спортчула кьатышхандыла. Кьызланы араларында Бахсан районну Баксанёнок элини ючюнчо номерли орта школуну 11-чи классыны окуучузу Залина Пекова ахшы кёрюмдю болдургьанды. Ол, дискни 37 метрге атып, ЮФО-ну эмда СКФО-ну чемпиону болгьанды.

Эришулеге жаш спортчуну Андор Озроков хазырагьанды. Бусагьатда Пекова битеуроссей эришулени ахыр этапына хазырылып башлагьанды.

Гитче футболдан спартакиада

Районну орта школларыны окуучуларыны араларында гитче футболдан бардырылгьан спартакиада бошалгьанды. Эришулеге 840-гга жууук адам кьатышханды.

Итоглагга кёре биринчи жерге Баксанёнок элини орта школуну 2004 - 2005 жыллада туугьан окуучулары, 2002 - 2003 жыллада туугьанлары араларында уа Кишпекни школуну, 2000-2001 жылда туугьан школчулары араларында Куба-Табаны командасы чыкьгьандыла.

Районну спорткомитети билдиргенге кёре, школчулары араларында быллай эришуле энтта да спортну 10 тюрлюсюнден бардырылыккыдыла.

Бизни корр.

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЬАБАРТЫ-МАЛКЬАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары)
ТОКЬЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашуу бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору приёмный - 42-63-01.
Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Кореكتورла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛУМЛЕРИ:
Жамауат-политика жашуу - 42-67-68, 42-24-02.
Культура - 42-75-82.
Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангылыккы эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окуучула бла байламлыккыла жюртюу эм реклама - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72.
Тилманча - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кьагьат жюртюмейди. Кьол жазмалагга рецензия этилмейди эм ала артха кьайтарылмайдыла.

Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге болукудула. Алада айтылган хар зат ючюн

Россия Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материаланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинак бла жазылган 5-6 бет) кепню алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликтерин кьорууула жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистрация этилгенди.

Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагга КьМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кьырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООУ-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КьМР-ни почта связыны федеральный Управленийсы жууаплыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

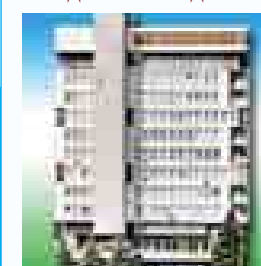
Газетлени розницагга сатуу ючюн КьМР-ни "Роспечать" акционер обществову жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кёре 19.00 сагьатда кьол салынады. 20.00 сагьатда кьол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЬАРГЬАНЛА:
Жангоразланы Нажабат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2-чю бетле),
Геляланы Валентина - (3, 4-чю бетле) - корректорла.

Тиражы 2050 экз. Заказ № 94
Багьасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
Электрон почта: elbor_50@mail.ru